

Ideas and Suggestions of the Preparatory Schools Administrators Who Have Applied for Transforming into Private Schools

Önder ŞANLI

Malatya Kolukısa Anatolian High School, MoNE

Abstract:

One of the matters in question about education system in our country these days is closing down the preparatory schools and transforming them into private schools. As the preparatory schools have had important functions in our education system, closing down or transforming process has arisen interest in many sides. In this study it was aimed to reflect the ideas and suggestions of the preparatory schools administrators who have applied for transforming into private schools in the city of Malatya. Views of the preparatory schools administrators who have applied for transforming into private schools have been analyzed. Sudden changes in education system cause so many big problems in Turkey. As the case of transforming the preparatory schools concerns nearly all the students in Turkey, it has arisen a great anxiety. Uncertain situations, insufficient background and sudden changes in the process of the transforming prove the shareholders right. As a result, it is understood that the administrators of the preparatory schools were not sufficiently incorporated into the process of the transforming. In addition to this, the student may have in a difficult situation if the preparatory schools close down or transform before the quality of the government schools improve. Another result of the study is about the graduated students. As their knowledge is not sufficient enough to pass the university entrance exams, they have to prepare for these exams at least one more time and they need to attend these preparatory schools again. If these schools close down, the students will be in more difficult situation. This study is important for reflecting the ideas of the preparatory schools administrators who have accepted for transforming into private schools.

Keywords: *Preparatory schools, private schools, transform*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 16, No 1, 2015
pp. 01-15
DOI: 10.17679/iuefd.16193283

Received : 03.09.2015
Revision1 : 14.04.2015
Revision2 : 12.05.2015
Revision3 : 15.06.2015
Accepted : 07.07.2015

Suggested Citation

Şanlı, Ö. (2015). Özel okula dönüşmek için başvuran dersane yöneticilerinin bu dönüşüm hakkındaki görüş ve önerileri, *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 01-15. DOI: 10.17679/iuefd.16193283

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The school principal who is expected to realize the aims of the school, to maintain its structure and to protect its climate (Bursalioğlu, 1994), has a key role in instructional leadership and effective school administration. Common characteristics of good schools are to have qualified principals. The schools where the principals do not have any endeavor for increasing student achievement are not expected to be successful (Tschannen-Moran and Garies, 2004). To achieve this challenging task which is expected from school principal depends on both his self-efficacy about the role and his own perception to be positive.

Self-efficacy is described as being aware of one's abilities to manage a task and believing it (Chaplain, 2000); an individual's own perception, belief and judgment with regard to his ability and capacity for handling different situations, and achieving a specific activity (Senemenoglu, 2009). Burnout can be described as a state of exhaustion which is caused by ambitions and requirements for resources or failure, fatigue, loss of energy and power (Freudenberger, 1974, cited by Cokluk, 2000) accompanied by indicators such as physical exhaustion, desperation and hopelessness, disappointment, developing a negative self-concept and developing a negative attitude for job, working place and life, which is caused by working in the environments where subjectively experienced emotional requirements are intense (Pehlivan, 2002). These concepts are also quite important in school administration as in many jobs. Self-efficacy may lead an individual to success while burnout leads him to failure.

Purpose

This study aimed to analyse the ideas and suggestions of preparatory schools administrators who have applied to transform into private schools in the city of Malatya. Views of preparatory schools administrators who have applied for transforming into private schools have been analyzed. This study is important for reflecting on the ideas of preparatory schools administrators who have been accepted to transform into private schools.

Method

In order to analyse the views of preparatory schools administrators who have applied to transform into private schools, phenomenology method, which is a qualitative method, has been used. The data of the study was collected in the second half of the 2014 / 2015 education year. Three open-ending questions were asked in an interviewing form to the participants. Content analysis method has been used while evaluating the findings of the research. Views of preparatory schools administrators who have applied for transforming into private schools has been analyzed.

Findings

Do you think you have been given enough information during the process of transforming the preparatory schools into private schools? If you do not think so, how should this transformation process be? The question whether the administrators of preparatory schools had been informed enough during the process of transforming or not was asked to 11 preparatory school administrators (100%) expressed that they had not been informed enough during this transformation process. The view point 'Future of the employed at these preparatory schools is not clear' is the least expressed view with just one view (9.09%)

Do you think the administrators of preparatory schools have been incorporated in the process or transforming the preparatory schools into private schools? If you do not think so, how should this process be? The question whether the administrators of the preparatory schools had been incorporated into the process or transforming the preparatory schools into private schools was asked to 11 preparatory schools administrators (100%) expressed that they had not been incorporated enough during this transforming process. Another commonly expressed view is 'previously decided decisions have been applied' with 7 preparatory schools administrators having this opinion (63, 64%). The view of 'The process was too short.' is the least expressed view with just one view (9.09%).

Do you support the idea of transforming the preparatory schools into private schools? If you do not support this, could you write your reasons? The question whether the administrators of the preparatory schools support the process or transforming the preparatory schools into private schools or not was asked to 10 preparatory schools administrators and 90% expressed that they do not support the transforming process.

Discussion & Conclusion

One of the matters in question about the education system in our country these days is closing down the preparatory schools and transforming them into private schools. As the preparatory schools have had important functions in our education system, closing them down or transforming them has evoked interest from all sides. As the case of transforming the preparatory schools concerns nearly all the students in Turkey, it has evoked a great anxiety. Uncertain situations, insufficient background and sudden changes in the transforming process has proved the shareholders right. As a result of the study, it is understood that the administrators of the preparatory schools were not sufficiently incorporated into the process of the transformation. All of the participants expressed that they were not incorporated into the process. In addition, the students may have a difficult situation if the preparatory schools close down or transform before the quality of the government schools improve. Another result of the study is the affect on the graduated students. As their knowledge is not sufficient enough to pass the university entrance exams, they have to prepare for these exams at least one more time and they need to reattend these preparatory schools. If these schools close down, the students will be in more difficult situations. From all these views it can easily be understood that the decision makers did not have the interests of the students in mind although they are at the centre of the situation. The decision makers tried to force all the participants of this process to follow their decisions, which cannot be accepted as a democratic attitude. Also, some of the administrators of the preparatory schools have found the transformation process to be a political decision rather than thinking it is a necessary or a useful change for our students and for our education system.

Özel Okula Dönüşmek İçin Başvuran Dershane Yöneticilerinin Bu Dönüşüm Hakkındaki Görüş ve Önerileri

Önder ŞANLI

Malatya Kolukısa Anadolu Lisesi, MEB

Öz

Son dönemlerde ülkemizde eğitim ile ilgili en çok konuşulan konulardan biri de dershanelerin kapatılması ve özel okullara dönüştürülmesi ile ilgilidir. Yıllardır eğitim-öğretim sürecinin içerisinde önemli bir yer tutmuş olan dershanelerin kapatılması ya da bazı özel koşullar karşılığında özel okullara dönüşmesine karar verilmesi, konunun birçok kesim tarafından yakından takip edilmesine sebep olmuştur. Bu çalışmada Malatya ilinde özel okula dönüşmeyi kabul eden dershane yöneticilerinin bu dönüşüm süreci hakkındaki görüş ve önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Dönüşümü kabul eden dershane yöneticilerinin bu süreç hakkındaki görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Türkiye’de eğitim sisteminde köklü ve kapsamlı değişikliklerin aniden yapılması ve yeterli zaman verilmeksizin uygulamaya konulması çabaları beraberinde büyük sıkıntıları da getirmektedir. Dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi süreci ülkemizdeki öğrencilerin neredeyse tamamını ilgilendiren bir konu olması nedeniyle büyük endişe uyandırmıştır. Dönüşüm sürecinde belirsizliklerin olması, alt yapının oluşturulmadan aniden olması bu endişeleri haklı çıkarmaktadır. Araştırmanın sonucunda; dershanelerin dönüştürülmesi ile ilgili dershane yöneticilerinin süreç yeterince dâhil edilmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca devlet okullarındaki eğitim kalitesi iyileştirilmeden ve dershanelere olan ihtiyaç ortadan kaldırılmadan dershanelerin dönüştürülmesi veya kapatılmasının öğrencileri zor durumda bırakabileceği düşünülmektedir. Mezun durumda olan ve sınavlarda başarılı olabilmek için hazır bulunuşluk düzeyleri yetersiz olan öğrencilerin lisans yerleştirme vb. sınavlarında sıkıntı yaşayabilecekleri de çalışmada ortaya çıkan başka bir sonuçtur. Süreçteki tüm bu olumsuzlukların da en başta öğrencileri ve ailelerini daha sonra da bu değişimden etkilenecek diğer paydaşları olumsuz etkileyeceği görülmektedir. Araştırma, yıllardır dershaneçilik yaptıktan sonra özel okula dönüşmeyi kabul eden yöneticilerin düşüncelerini yansıtmaya açısından oldukça önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Dershane, özel okul, dönüşüm.

Önerilen Atf

Şanlı, Ö. (2015). Özel okula dönüşmek için başvuran dershane yöneticilerinin bu dönüşüm hakkındaki görüş ve önerileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 01-15. DOI: 10.17679/iuefd.16193283

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 16, Sayı 1, 2015
ss. 01-15
DOI: 10.17679/iuefd.16193283

Gönderim Tarihi : 03.09.2015
1. Düzeltme : 14.04.2015
2. Düzeltme : 12.05.2015
3. Düzeltme : 15.06.2015
Kabul Tarihi : 07.07.2015

GİRİŞ

Eğitim, hayatımızın her alanında ve her anında karşımıza çıkan bir olgu ve aynı zamanda bir süreçtir. Bu yüzden eğitimi tek bir alana sığdırmak, tek bir tanımını yapmak mümkün değildir. Yaşadığı toplumla birlikte düşünüldüğünde birey, pek çok alanda sahip olduğu davranış kalıplarını, ilk eğitim çevresi olan ailede öğrenmeye başlar. Aile içindeki etkileşimlerin devamında birey, toplumsal ilişkilerini sürdürür. Bu ilişkinin yapısını, bileşenlerini belirleyen en önemli etken eğitimidir. Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır. Başka bir tanıma göre eğitim, 'bireyin toplumsal yeteneğinin ve en elverişli düzeyde kişisel gelişmesinin elde edilmesi için seçilmiş ve denetimli bir çevreyi (özellikle okulu) içine alan toplumsal bir süreçtir. (Tezcan, 1997: 3).

Dershaneler, öğrencilere okula paralel tamamlayıcı ve pekiştirici öğretim ortamları sunarak merkezi sınavlara hazırlamanın yanında, öğrencilerine psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunma, mesleki yönlendirmede öğrenciye ve ailesine yardımcı olma, örgün eğitimi destekleyerek, eğitimin niteliğini yükseltmeyi amaçlayan özel öğretim kurumlarıdır(Zabun, 2011).

Özel dershaneler yönetmeliğinin 5. Maddesinde dershanelerin amacı Millî Eğitim Temel Kanununun genel ve özel amaçlarıyla temel ilkelerine uygun olarak öğrencileri; a) İstedikleri ders veya derslerde yetiştirmek onların bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerine katkıda bulunarak düzeylerini yükseltmek, b) Bir üst öğretim kurumuna girişle ilgili sınavlara hazırlamak için gerekli çalışmaları yapmaktır (MEB, 2009). Bu yüzden dershaneler belli alanlarda ilerlemek, araştırma ve inceleme yapmak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda daha fazla bilgi ve yeteneğe ulaşmak isteyen öğrencilere gerekli koşul ve ortamı hazırlamakta, bu öğrencileri teşvik etmektedir (Kırbaç, 2004). Öğrenciler dershanelere okul ders saatleri dışında gitmektedir. Bu kurumlar okullarla kıyaslandığında daha az sayıda öğrencilerin olduğu sınıflara, daha iyi ders araç ve gereçlerine ve daha etkili öğrenci-öğretmen ilişkilerine sahiptir. Bu kurumlara olan ilgi genel olarak üç sebebe bağlanmaktadır. İlki üniversite sınavına hazırlanmak, ikincisi iyi bir liseye gidebilmek ve üçüncüsü okul derslerine takviye almaktır. Lise öğrencileri üniversitelerin sınırlı sayıdaki programlarına girebilmek için yarışır. Prestijli üniversitelere girebilmek de yoğun rekabetin diğer bir sebebidir. İyi bölümleri kazanmanın daha iyi bir meslek ve daha yüksek bir gelir anlamına geldiğini bilen aileler çocuklarının özel öğretimine para ve zaman ayırırlar (Tansel ve Bircan, 2004: 3-7).

Dershanelerin varlığı uygulanan sınavların içerik ve biçimiyle de ilişkilidir. Bu içerik ve biçime okulların tam anlamıyla cevap verememesi dershanelere olan ilgiyi arttırmaktadır. Okul başarısının öğrencinin başarısına yansıtılması bu rekabeti eğitimin daha alt kademelerine çekmiştir. Öğrenci ve velilerde yaygın olarak dershanelere gitmeden sınavlarda yeterli başarı gösterilemeyeceği inancı var. Yapılan araştırmalarda öğrenci ve veli algılarına göre okul ve dershaneler karşılaştırıldığında dershanelerin genel olarak daha iyi bir eğitim verdiği kanaatinin hâkim olduğu görülmektedir (Özoğlu, 2011: 9-14).Tüm dünyada olduğu gibi eğitim sistemimizin temel sorunu "kalite" sorunudur. Eğitimde kaliteyi arttırmanın bir yolu gerekli ölçme ve değerlendirme sistemini oluşturup paydaşlar arasında koordinasyon yoluyla çözüm üretmektir. Eğitim standartları tüm öğrenciler için eşitlene bile kişisel farklılıklardan dolayı her öğrencinin eşit öğrenmesi söz konusu değildir. Daha başarısız olan öğrencilerin istenen düzeye gelebilmesi için desteklenmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2013: 28-30). Para ve zaman gibi iki önemli şeyi dershanelere veren öğrenciler bunun karşılığını almak için ellerinden geleni yapmaya çalışmaktadırlar. Özel sektör mantığıyla çalışan öğretmenler öğrenci ve veli memnuniyetine önem vermekte ve başarılı olmaktadır (Uysal, 2009: 60).

Dershanelere olan talep şu şekilde açıklanabilir (Özdebir, 2012: 2-12):

- Bir üst eğitim kademesine geçişlerde rekabete bağlı sınavların uygulanması,
- Okullar arası ciddi kalite farklılıklarının olması,
- Öğrencilerin kaliteli eğitim almak, iyi bir iş ve sosyal statüye ulaşmak için iyi bir okula ve bölüme yerleşme hedefi,
- Öğrenciler ve veliler arasındaki etkileşimin dershanelere talebini canlı tutması.

Yıllara göre özel dershaneler, öğrenci ve öğretmen sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Yıllara Göre Özel Dershane, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

Akademik Yıl	Dershane Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1999-2000	1.808	500.464	17.073
2000-2001	1.864	523.244	18.175
2001-2002	2.002	588.637	20.112
2002-2003	2.122	606.522	19.881
2003-2004	2.568	668.673	23.730
2004-2005	2.984	784.565	30.537
2005-2006	3.570	925.299	41.031
2006-2007	3.986	1.071.827	47.621
2007-2008	4.031	1.122.861	48.855
2008-2009	4.262	1.178.943	51.916
2009-2010	4.193	1.174.860	50.432
2010-2011	4.099	1.234.738	50.209
2011-2012	3.961	1.219.472	50.163
2012-2013	3.858	1.280.297	51.522

Kaynak: ÖZ-DE-BİR (2013, s. 7).

Tablo 1’de görüldüğü üzere yıllara göre dershane ve öğrenci sayılarının hızla arttığı görülmektedir. Sınavların ve sınav başarısının önemli bir yer tuttuğu bir sistemde bu sınavlarda başarılı olmak ve bir üst okula yerleşebilmek de önem kazanmaktadır. Ülkemizde, Anadolu, Fen liselerine ve Üniversite Sınavı’na hazırlık amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak faaliyet gösteren özel dershaneler, “gelecek kaygısı” taşıyan öğrenci ve velilerinin giderek ilgi alanlarını oluşturan öğretim kurumları haline gelmiştir. Dershanelerde eğitim, veli öğrenci bağlamında günlük yaşantımızda o kadar etkilidir ki; sık sık Türkiye gündeminde yer almaktadır (Turan, Alaz, 2007).

Özel dershanelerde yapılan öğretim etkinlikleri, bir okulda yapılan öğretim etkinliklerine benzememektedir. Özel dershaneye devam eden öğrenciler daha başarılı olma isteği ile özel dershanelere devam etmektedirler. Özel dershanelerde verilen öğretim okullarda verilen öğretime paralel olarak devam ettirilen tamamlayıcı ve pekiştirici bir öğretim şeklidir. Dershanelerde verilen öğretim şekli öğrencilerin buldukları seviyeye göre değişmektedir. Örneğin ara sınıflardaki öğrencilere okul derslerine takviye amaçlı ders anlatılırken, bir üst okulun giriş sınavına girecek olan öğrencilere ise sınavlara yönelik ders anlatılmaktadır. Ara sınıflarda daha çok konu anlatımına değinilirken, sınavlara hazırlanan sınıflarda konu anlatımı yanında test çözümüne de ağırlık verilmektedir. Özel dershanelerde okullarda verilen eğitimin varsa eksiklikleri tamamlanılmakta eğer eksikliği yoksa verilen pekiştirilmektedir. Bunu yaparken öğrencileri belirlenen hedefe, başarıya yönlendirmekte, motive etmektedir. Özel dershane öğretiminde öğrenciler seviyelerine göre gruplanmaktadır ve öğrenciler gruplarıyla, kendileriyle ve dershanedeki diğer öğrencilerle yarış halindedir. Özel dershanelerde uygulanan programlar, okul dersleriyle paralel bir şekilde hazırlanmakta ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın onayı ile devam ettirilmektedir (ÖZDEBİR,2005).

Bugün dershaneler yapmış oldukları öğretimle, eğitimde önemli bir sektör oluştururken, buralardaki eğitimin niteliğinin ve kalitesinin de sürekli tartışılmasına neden olmuştur. Dershanelerin eğitim ve öğretimde çarpıklıklar oluşturarak aksaklıklar meydana getirdiğini belirten görüşler olmasına karşın, öğretim sürecinde okullarda edinilemeyen bilgileri elde etmede, sınav kazandırmada ve ders geçmede etkili olduklarını belirten görüşler de bulunmaktadır (Turan, Alaz, 2007).Türkiye’de dershanelerin bu kadar yaygın olmasındaki en büyük etken gerek ortaöğretime geçişte, gerekse yükseköğretime geçişte arz talep arasındaki dengesizliktir. Eğer bir yere talep, arzdan çoksa bir yarışma olması doğaldır. Bu nedenle arzın talebi karşılayamadığı yüksek öğretime geçişte de büyük bir yarış bulunmaktadır. Normalde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında alınan bilgiler ve kazanılan davranışlarla bu yarışın aşılması gereklidir. Ancak, insan doğasının gereği, arzumuz en iyiyi yakalamaktadır. Yüksek öğretim kurumuna alınacak öğrenci sayısı talebi karşılayacak miktarda olsa dahi bu yarış yine olacaktır. Bu defada eğitim imkânları ve eğitimin niteliği daha üst seviyede olan yüksek öğretim kurumunun seçimi için yarış yapılacaktır. Kısacası hayatın bir mücadele olduğu dikkate alınırsa, yarıştan kaçış imkânı yoktur (Babacan, 1999).

YÖNTEM

Araştırmada; özel okula dönüşmek için başvuran dershane yöneticilerinin bu dönüşüm ile ilgili görüş ve önerileri hakkındaki algılarını ve bakış açılarını belirlemede, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgubilim deseni kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri ortaya koymakta kullanılır.

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır(Şimşek ve Yıldırım, 2008).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verileri 2014–2015 öğretim yılı II. yarıyılı başında toplanmıştır. Görüşme formları dağıtılırken görüşmenin bireysel olmasının daha sağlıklı olacağı belirtilmiş, katılımcılar bu duruma uyararak görüşmenin bölünmesini engellemişlerdir. Görüşme formları verilerek, bu araştırma sonuçlarının sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı, 3. kişilerle paylaşılmayacağı söylenmekle birlikte görüşme formlarına isim yazmamaları gerektiği hatırlatılarak nesnel bir tutumla soruları cevaplamaları gerektiği ifade edilmiştir. Görüşme formları bizzat araştırmacı tarafından görüşmecilere verilmiş, gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Özel okula dönüşmek için başvuran dershane yöneticilerinin bu dönüşüm hakkındaki görüş ve önerilerini belirlemede nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde, yaygın uygulamaları ortaya çıkarmak ve katılımcılar tarafından oluşturulan anlamları tanımlamak ve açıklamak amaçlanır (Anells, 2006). Bu desende genelde şu iki soruya yanıt aranır: Bu olguya ilişkin algı/deneyimler nelerdir? Bu olguya ilişkin deneyimlerin meydana geldiği ortam ve koşullar nelerdir? (Cresswell, 2013).

Veri toplama aracı olarak üç tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Dershane yöneticileri ile görüşmelere başlamadan önce ön uygulama gerçekleştirilmiş, gerekli düzeltmelerden sonra forma son hali verilmiştir. Görüşme formları; katılımcılara konu hakkında bilgi verilerek onların uygun olduğu zamanda yazılı olarak uygulanmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen veriler iki ayrı araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuş, yöneltilen sorulara verilen cevaplardan ve ortaya çıkan temalardan oluşan kategorilerin ortak olanları belirlenmiştir. Kavramsal çerçeve ile uyumlu veriler bulgular halinde tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Verilerin bulgular halinde tanımlanması ve sunumu aşamalarında kolay anlaşılabilir bir dil kullanılmasına özen gösterilmiş ve gereken yerlerde doğrudan alıntılar yapılmıştır. Yapılan alıntılarda kodlamalardan faydalanılmış; Dershane Yöneticisi 1, Dershane Yöneticisi 2 gibi kodların yerine (K1), (K2) şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır. Özel okula dönüşmek için başvuran dershane yöneticilerinin bu dönüşüm hakkındaki görüş ve önerileri toplam 26 kod olarak belirlenmiştir. Ortaya çıkan kodlar başlıklar halinde ve doğrudan alıntılar eşliğinde araştırma soruları çerçevesinde yorumlanmaktadır.

Verilerin yorumlanmasında genellikle frekans ve yüzde kullanılır. Uygun temalar belirlenerek tablolar oluşturulur, en fazla ve en az verilen cevaplar yorumlanarak araştırma bulguları yorumlanır, değerlendirilir, genelleme yapılmaz. Nitel araştırmalarda genelleme, araştırmacının yaptığı çalışmaya benzer çalışma yapan başka bir kişi tarafından yapılabilir (Büyüköztürk vd.,2012: 244).

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma geleneği içerisinde geçerlik ve güvenirlik gibi kavramlar, pozitivist paradigmanın hipotez test etmeye dayalı tümdengelimci anlayışının ürünü olarak dogmatik bulunmakta ve eleştirilmektedir. Bunun yerine inandırıcılık ve aktarılabilirlik gibi kavramların daha fazla tercih edildiği görülmektedir (Corbin ve Strauss, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) sağlamak için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Katılımcılara yöneltilen sorular bu kavramsal çerçeve doğrultusunda oluşturulmuş ve mevcut sorulara ilaveten eklemek istedikleri bir husus olup olmadığı sorularak katılımcıların teyidi alınmıştır. Araştırmaya katılım sürecinde gönüllülük esasının altı

çizilerek özellikle isim yazmamaları istenmiş ve katılımcıların konu çerçevesinde görüşlerini özgürce ifade etmeleri yazılı ve sözlü olarak vurgulanmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabiliğini) sağlama sürecinde görüşme formunun oluşturulması, yapılan görüşmeler ve analiz basamakları açıklanmaya çalışılmış; çalışma grubu, veri toplama aracı, süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması okuyucuların anlayabileceği şekilde tanımlanmıştır. Araştırmanın tutarlığını artırmak için bulgular doğrudan verilmiş, elde edilen veriler üzerinde iki araştırmacı ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak ortak kodlar belirlenmiştir. Araştırmanın teyit edilebilirliğini sağlamak için süreçte yapılanlar ayrıntılı bir biçimde açıklanmaya çalışılmış, elde edilen veriler ve kodlamalar daha sonra incelenebilecek şekilde saklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle belirlenen farklı branşlardan 11 dersane yöneticisi oluşturmaktadır. Katılımcılar 2014–2015 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde görev yapmakta olan ve özel okul olmayı kabul etmiş dersane yöneticilerinden oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda amaçlı örnekleme yöntemleri, nitel araştırmaların geleneği içinde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına uygun bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapmasına olanak sağlar (Büyüköztürk ve diğ. 2012). Kolay ulaşılabilir durum örnekleme ise araştırmacıya hız ve kolaylık sağlar. Araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Katılımcılara samimiyetle cevaplamada rahat olmaları için kişi isimlerinin deşifre edilmeyeceği, sadece araştırma içinde kodlamalarla belirtileceği, aslının araştırmacı da kalacağı açıklaması yapılmıştır. Dersane yöneticileri ile yapılan görüşmeler Dersane Yöneticisi (K), K1 şeklinde kodlanarak belirtilmiştir. Araştırmaya katılan 11 dersane yöneticisinin seçiminde çeşitliliğe de dikkat edilerek farklı branşlarda olmasına, cinsiyete, kıdem, yaş, ayrımına göre belirlenmesine özen gösterilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan dersane yöneticileri ile ilgili bilgiler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Çalışmada Yer Alan Dersane Yöneticilerinin Mesleki Ve Akademik Özelliklerine Göre Dağılımı

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Branş	Eğitim Durumu
K1	Erkek	61	31	Türk D. Ve Ed.	Lisans
K2	Erkek	60	42	Matematik	Lisans
K3	Erkek	42	14	Fizik	Lisans
K4	Erkek	37	16	Rehberlik	Yüksek Lisans
K5	Erkek	45	20	Matematik	Lisans
K6	Erkek	37	16	Biyoloji	Lisans
K7	Kadın	43	22	Kimya	Lisans
K8	Erkek	43	18	Rehberlik	Lisans
K9	Erkek	34	13	Fen Bilgisi	Lisans
K10	Erkek	41	15	Kimya	Lisans
K11	Erkek	45	19	Tarih	Lisans

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak; yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracındaki araştırma soruları yazılmadan önce ilgili literatür araştırması kapsamlı bir şekilde yapılmıştır. Daha önceden yapılan yurtiçi ve yurtdışı araştırmaları incelendikten sonra araştırma soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular bir üniversitede eğitim bilimlerinde öğretim üyesi olarak çalışan nitel araştırmada uzman bir araştırmacıya incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2005), görüşme formu içinde sorulacak soruların kolay anlaşılabilir, açık uçlu, yönlendirmekten kaçınan, çok boyut içermeyen, odaklı, alternatifleri ve sondaları olan, mantıklı bir sıra takip eden ve geliştirilebilen sorular olması gerektiğini önermektedir. Dersane yöneticileri ile gerçekleştirilen görüşmede kullanılan görüşme formu, katılımcıların kolaylıkla cevaplayabilecekleri şekilde araştırmanın amacına uygun, görüşülecek dersane yöneticilerini rahatsız etmeyecek, mümkün olduğunca açık uçlu sorular içerecek şekilde, araştırmacı tarafından önce taslak olarak hazırlanmış ve alan uzmanları tarafından incelenmiştir. Görüşme yapılacak dershaneye bizzat gidilerek araştırma hakkında bilgi verilip,

birlikte görüşme formu incelenerek son şekli verilmiş ve görüşmelere bu şekilde devam edilmiştir. Hazırlanan görüşme formundaki araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir.

1.Dershanelerin özel okula dönüştürülmeleri ile ilgili süreçte yeteri kadar bilgilendirildiğinizi düşünüyor musunuz? Düşünmüyorsanız sizce bu süreç nasıl olmalıydı?

2.Dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi sürecinde dersane yöneticilerinin sürece yeterli bir şekilde dâhil edildiklerini düşünüyor musunuz? Eğer yeterli olarak dâhil edilmediğini düşünüyorsanız sizce nasıl olmalıydı?

3.Dershanelerin özel okullara dönüşmelerini doğru buluyor musunuz? Doğru bulmuyorsanız nedenlerini yazınız?

BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinin analizinde elde edilen bulgulara, bu bulguların benzer çalışmalarda elde edilen bulgularla karşılaştırılmasına ve bunlara ait yorumlara yer verilmiştir.

"Dershanelerin özel okula dönüştürülmeleri ile ilgili süreçte yeteri kadar bilgilendirildiğinizi düşünüyor musunuz? Düşünmüyorsanız sizce bu süreç nasıl olmalıydı?" Sorusuna 11 dersane yöneticisinin verdiği cevaplardaki görüşler kategorize edildiğinde toplam 9 görüş tespit edilmiştir. Yöneticilerin konuya ilişkin görüşleri sınıflandırıldığına frekans ve yüzdelikleri ile Tablo.3'de verilmiştir.

Tablo 3

Dershane Yöneticilerinin, Dershanelerin Özel Okula Dönüştürülmeleri İle İlgili Süreçte Yeteri Kadar Bilgilendirilip Bilgilendirilmedikleri İle İlgili Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Kodlanmış yönetici görüşleri	f	%
Yeterli bilgilendirme yapılmadı	11	100,00
Önce dershaneye olan ihtiyaç giderilmeli	5	45,45
Dönüşüm eğitimi iyileştirme amacı taşıyor	5	45,45
Süreçte belirsizlikler mevcut	4	36,36
Dönüşüm sürecinde dayatma var	4	36,36
Kapatma süreci zamana yayılmalıydı	3	27,27
Bilgi edinme birimleri yetersiz	3	27,27
Eğitime siyaset karışmamalı	2	18,18
Çalışanların durumları net değil	1	9,09

Tablo 3'de görüldüğü üzere dersane yöneticilerinin dersanelerin özel okula dönüştürülmeleri ile ilgili süreçte yeteri kadar bilgilendirilip bilgilendirilmedikleri ile ilgili yaşadıkları görüşlerin en başında 11 kişi ile (%100,00) "Yeterli bilgilendirme yapılmadı" olmuştur. "Çalışanların durumları net değil" görüşü ise 1 kişi (% 9,09) ile en az belirtilen görüş olmuştur.

En fazla frekansa sahip görüş "Yeterli bilgilendirme yapılmadı" görüşü olmuştur. Bu konuda katılımcı K2 da şöyle demiştir: "Dönüşüm süreci bilgilendirme ile değil dayatma ile olmuştur. Dershanelerin kapanma süreci bence eğitime gerekli destek ve önemi verip uzunca bir süre üzerinde durulup okulların eğitim kalitesini yükselterek yapılmalıydı. Eğitim kalitesi yükselirse çocuk neden para vererek bir kuruma daha gitsin.", Katılımcı K4 şöyle demiştir: "Dershanelerin özel okula dönüştürülme sürecinde dersane yetkilileri de Milli Eğitim Müdürlüğü de yeterince bilgilendirilmedi. Dönüşüm süreci başlamış olmasına rağmen hâlihazırda cevaplanmayan birçok sorun söz konusudur. Dönüşüm paketinin içinde olmasına rağmen nasıl olacağı henüz açıklanmayan konular var. Dolayısıyla sürecin başından bugüne kadar doğru bir iletişim mekanizması tam olarak oluşturulmadı. Dershaneler Milli Eğitim Müdürlüklerinden ve Bakanlık personelinden gerekli ve yeterli bilgileri edinmiyorlar.", Katılımcı K6 şöyle demiştir: "Bırakın siz dershanecileri Milli Eğitimin Müdürlüğü'nün bile bilgilendirildiğini düşünmüyorum.", Katılımcı K9 şöyle demiştir: "Yeterince bilgi ve görüş vermediği gibi bizlerden bu konu ile ilgili herhangi bir fikir alınmadı.", Katılımcıların bu görüşlerinden, dersane yöneticilerinin bu dönüşüm süreci ile ilgili olarak yeterince bilgilendirilmedikleri açık olarak anlaşılmaktadır.

En az frekansa sahip görüşler "Çalışanların durumu net değil" olmuştur. Bu konuda katılımcı K1 şöyle demiştir: "Süreç yeni ve karmaşık. Birçok konuda netlik yok. Çalışanların durumu net ve belli değil. En zararlı

şey kararsızlık ve belirsizliktir." Buradan da derslane yöneticilerinin çalışanlarının durumunun net olmadığı anlaşılmaktadır.

"Dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi sürecinde derslane yöneticilerinin sürece yeterli bir şekilde dâhil edildiklerini düşünüyor musunuz? Eğer yeterli olarak dâhil edilmediğini düşünüyorsanız sizce nasıl olmalıydı?" sorusuna 11 derslane yöneticisinin verdiği cevaplardaki sorunlar kategorize edildiğinde toplam 8 görüş tespit edilmiştir. Tüm görüşlerin frekans ve yüzdeleri ile Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4

Dershanelerin Özel Okullara Dönüştürülmesi Sürecinde Derslane Yöneticilerinin Sürece Yeterli Bir Şekilde Dâhil Edilip Edilmedikleri İle İlgili Frekans Tablosu

Kodlanmış yönetici görüşleri	f	%
Dershaneler sürece yeterince dâhil edilmedi	11	100,00
Önceden alınmış kararlar uygulandı	7	63,64
Eğitimciler sürece yeterince dâhil edilmedi	5	54,55
Mağdur olma korkusu yaşanıyor	3	27,27
Baskılar uygulandı	2	18,18
Uzman görüşleri alınmadı	2	18,18
İletişim sıkıntıları yaşandı	1	9,09
Süreç kısa tutuldu	1	9,09

Tablo 4'de görüleceği üzere dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi sürecinde derslane yöneticilerinin sürece yeterli bir şekilde dâhil edilip edilmedikleri ile ilgili yaşadıkları görüşlerin en başında 11 kişi ile (% 100,00) "Dershaneler sürece dâhil edilmedi" görüşü olmuştur. Diğer yüksek orana sahip olan görüş ise "Önceden alınmış kararlar uygulandı" (% 63,64) görüşü olmuştur. "İletişim sıkıntıları yaşandı" ve "Süreç kısa tutuldu" görüşleri (%9,09) ile en düşük oranlarda belirtilen görüşler olmuştur.

En fazla frekansa sahip görüş "Dershaneler sürece yeterince dâhil edilmedi" görüşü olmuştur. Bu konuda katılımcı K1 şöyle demiştir: "Alınmış bir kararı dershaneler uygulamak durumundadır.", Katılımcı K2 şöyle demiştir: "Elbette ki edilmedi. Aslında yapılan iş tümünden yanlış. Kurunun yanında yaş da yanar misali bizleri yaktılar.", Katılımcı K4 şöyle demiştir: "Bazı sektör temsilcileriyle görüşmeler yapılmış olsa da derslane yöneticileri tam olarak sürecin içine girmediler. Birkaç tane bölgesel toplantılar gerçekleştirildi ancak bu toplantılara katılan bakanlık personellerinin dahi sürece tam olarak hâkim olmadıkları görüldü. Dolayısıyla süreç görüldüğü kadarıyla birkaç teknokratın ve bürokratin yürüttüğü, Milli Eğitim Müdürlüklerinin ve derslane yönetici-eğitimcilerin sürecin çok fazla içinde olmadığı bir şekilde yönetildi. Sürece net bir şekilde dâhil edilmeyen sektör yöneticileri ve çalışanları dönüşüm süreci sonunda bazı mağduriyetlerin oluşacağı endişesini hala taşımaktadır.", Katılımcı K7 şöyle demiştir: "Tek taraflı bir dayatma oldu. Dershaneler pek düşüncesi alınmadı. Alınan düşüncelerde dikkate alınmadı." Katılımcı K10 şöyle demiştir: "Hayır dâhil edilmedik. Çıkarılan zorunlu yönetmenliklere maruz bırakıldık. Sürecin içinde bizim görüşlerimize yer verilmedi. Bizim görüşlerimiz önemsenmedi. Dâhil edilmediğimiz gibi baskılara maruz kaldık. Uzman görüşü alınmadı. Üniversiteler ile istişare yapılmadı. Siyaset elini eğitimin üzerinde çekmeli ve geleceğimizi berbat etmemeli diye düşünüyorum.", Katılımcı K11 de şöyle demiştir: "Tabiki dâhil edilmedik. Bence üniversiteler ve eğitim uzmanları ile yapacakları istişareler sonucunda bu kararlar alınmalıydı. Ayrıca gerekli iyileştirmeler yapıldıktan sonra en az 5 yıllık bir sürece yayılmalıydı." Bu katılımcıların söylemlerinden katılımcılar derslane yöneticilerinin yeterince bilgilendirilmedikleri açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

Bir diğer yüksek frekansa sahip görüş ise "Önceden alınmış kararlar uygulandı" sorunu olmuştur. Bu konuda katılımcı K1 şöyle demiştir: "Alınmış kararı dershaneler uygulamak zorunda kalmıştır.", Katılımcı K4 da şöyle demiştir: "Tek taraflı bir dayatma oldu", Katılımcı K10 da şöyle demiştir: "Çıkarılan zorunlu yönetmeliklere maruz bırakıldık", Katılımcı K11 şöyle demiştir: "Aslında önceden alınan kararlar uygulandığı için hiç kimse muhatap olarak alınmadı ve önemsenmedi." Bu katılımcıların söylemlerinden katılımcıların dershanelerin dönüşümü için önceden alınan kararların uygulandığı yönünde bir karara sahip oldukları anlaşılmaktadır.

En az frekansa sahip görüşler "İletişim sıkıntıları yaşandı" ve "Süreç kısa tutuldu" olmuştur. Bu konularda sıra ile katılımcı K3 her iki görüş için şöyle demiştir: "Süreçte yeterince dâhil edilmedik. Kişilerin iletişim sıkıntıları birbirlerine eleştiriye dönüştü. Süreç uzun tutulsaydı daha olumlu olabilirdi." Buradan da derslane yöneticileri ile iletişim sorunu yaşandığı ve sürenin kısa olmasından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır.

"Dershanelerin özel okullara dönüşmelerini doğru buluyor musunuz? Doğru bulmuyorsanız nedenlerini yazınız?" sorusuna 11 dershane yöneticisinin verdiği cevaplardaki görüşler kategorize edildiğinde toplam 9 görüş tespit edilmiştir. Tüm sorunların frekans ve yüzdelikleri ile Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Dershane Yöneticilerinin Dershanelerin Özel Okullara Dönüşmelerini Doğru Bulup Bulmadıkları İle İlgili Görüşlerinin Frekans Tablosu

Kodlanmış yönetici görüşleri	f	%
Dönüşüm doğru değil	10	90,91
Dershaneler kendiliğinden kapanmalı	7	63,64
Antidemokratik bir uygulama	6	54,55
Okullar yetersiz olduğu için dershaneler gerekli	3	27,27
Dershaneler dönüşüme uygun değil	2	18,18
Süreçte belirsizlikler mevcut	2	18,18
Eğitim hürriyeti engellenmemeli	2	18,18
Mezun öğrenciler mağdur olurlar	1	9,09
Dönüşüm özel okulların kalitesini düşürür	1	9,09

Tablo 5'te görüldüğü üzere dershane yöneticilerinin dershanelerin özel okullara dönüşmelerini doğru bulup bulmadıkları ile ilgili belirttikleri sorunların en başında 10 kişi ile (%90,91) "Dönüşüm doğru değil" görüşü gelmektedir. "Mezun öğrenciler mağdur olurlar" ve "Dönüşüm özel okulların kalitesini düşürür" görüşleri % 9,09 ile en az belirtilen görüşler olmuştur.

En fazla frekansa sahip görüş "Dönüşüm doğru değil" sorunu olmuştur. Bu konuda katılımcı K4 şöyle demiştir: "Özel teşebbüs hürriyeti açısından bakıldığında bu dönüşüm süreci doğru değil. Arz talep piyasasında belli bir yatırımı göze alarak açılan bu kurumlar talep olmazsa zaten kapanacaklardır. Vergi mükellefi ve yasal sorumluluklarını yerine getiren bir işletme kapatılmamalı. Eğitim öğretim modeli açısından dershane bir sonuçtur. Milli Eğitim'deki olumsuzluklar ve adaletsizlikler giderilip ülkenin her köşesinde çocuklara-öğrencilere eğitim olanakları açısından eşit fırsat verilir sınavsız bir şekilde istediği okullara yerleştirilirse dershane de ihtiyaç duyulmayacaktır.", Katılımcı K7 şöyle demiştir: "Dönüşüm teşvik edilmeli fakat zorla olmamalıydı. İsteyenler dönüşmeliydi istemeyenler ise dershanelerde dershaneçilik hizmetine devam edebilmeliydi.", Katılımcı K11 de şöyle demiştir: "Dönüşümü doğru bulmuyorum. Dershaneler baskılar ile zorla kapatılmamalı önce dershaneler olan ihtiyaç ortadan kaldırılmaz. Öğrenciler kendilerini eksik hissettiği için dershanelere gidiyorlar. Devlet kendi bünyesindeki okulları iyileştirsin önce. Dershaneler ihtiyaç duyulmadığı zaman zaten kendiliğinden kapanırlar. Dershaneler bir sonuçtur. Özel okula da imkânlardan dolayı dönüşemiyoruz. Mağduriyetimiz nasıl giderilecek. Bu katılımcıların söylemlerinden dershane yöneticilerinin dershanelerin kapatılmasının doğru olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

En az frekansa sahip görüşler "Mezun öğrenciler mağdur olurlar" ve "Dönüşüm özel okulların kalitesini düşürür" olmuştur. Bu konularda sıra ile katılımcı K1 şöyle demiştir: "Şuanda dönüşüm ile okul öğrencisi temel liselere yöneliyor. Mezun öğrencilerin durumu belli değil", K3 şöyle demiştir: "Dönüşüm özel okulların kalitesini düşüreceği gibi temel liselerin de çok sağlıklı işleyeceğini düşünmüyorum." Buradan da mezun olan öğrencilerin mağdur olacağı ve dershane yöneticilerinin dönüşümün özel okulların kalitesini düşüreceği ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizdeki lisans yerleştirme sınavı (LYS), farklı liselerden mezun olan binlerce öğrencinin ve onların velilerinin hayatında önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin geleceğini belirleyecek olan bu sınavın hazırlık aşamasında dershane eğitimi çok önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenciler sınav hazırlık aşamasında ne kadar kaliteli bir hazırlık süreci geçirirlerse bu sınavlardan da o denli başarılı olacaklardır. Her geçen yıl üniversitelere yerleşmek için sınavlara giren öğrenci sayısı artmaktadır. Ancak bu artışa rağmen sistem içindeki yükseköğretim kurumlarının talebi karşılamada yetersiz kalması yükseköğretime giriş sınavının uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Adaylar sınırlı kontenjanlara girebilmek için yoğun çaba harcamakta ve bir birleriyle yarışmak durumunda kalmaktadırlar. Adayların, söz konusu bu yarış kazanmak amacıyla devam ettikleri ya da bitirdikleri öğretim kurumu dışında, özel ders aldıkları veya dershaneye devam ettikleri gözlenmektedir. Dershane eğitimi hem öğrenciler hem de veliler tarafından sınav başarısını kolaylaştıracak bir süreç olarak algılanmaktadır. Rakamlar üniversiteyi kazanan öğrencilerin %80'nin sınav

ilk girişlerinde başarılı olmadıklarını ve dersanelerden kurs aldığını göstermektedir (Milliyet, 7 Mayıs 1998 Akt. Şirin H. 2000). Bireysel, ailesel ve toplumsal yönleri, nedenleri ve doğurguları açısından çok yönlü ele alınıp tartışılan üniversiteye giriş sınav sistemi Türkiye’ de güncelliğini hiç kaybetmeyen bir konudur (Yeşilyaprak, 2000).

Dershane yöneticilerinin, dersanelerin özel okula dönüştürülme süreci ile ilgili olarak yeteri kadar bilgilendirilip bilgilendirilmedikleri ile ilgili olarak belirttikleri görüşlerden çeşitli sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır, belirtilen bu görüşlerin başında ise “Yeterli bilgilendirilme yapılmadı” görüşü ön plana çıkmıştır. Bu tespitten de anlaşıldığı gibi tüm katılımcıların ortak görüşü yeterli bilgilendirmenin yapılmadığı yönünde olmuştur. “Önce dershaneyle olan ihtiyaç giderilmeli” (% 45,45) ile “Dönüşüm iyileştirme amacı taşıyor” (% 45,45) kodlarından da anlaşıldığı gibi dersaneler bir sonuçtur, dolayısı ile öncelikli olarak dersanelere olan ihtiyaç ortadan kaldırılmıyordu. Neredeyse ülkemizdeki bütün öğrencileri etkileyen söz konusu kararların bu kadar kısa bir süreye sığdırılmaya çalışılmadan eğitim uzmanlarının daha detaylı araştırmaları sonucunda elde edilen bulgulara göre şekillendirilmesi daha faydalı olabilirdi. “Dönüşüm sürecinde dayatma var” (% 36,36) ile “ Süreçte belirsizlikler mevcut” (%36,36) kodları ile dersanelerin özel okula dönüşümü sürecinde dershane yöneticilerinin sürece dâhil edilmediği ve yeterince bilgilendirilmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcılar önceden alınan kararların uygulandığından bahsederek, baskılara maruz kaldıklarını da belirtmişlerdir. “Kapatma süreci zamana yayılmıyordu” (% 27,27) ile “Bilgi edinme birimleri yetersiz” (% 27,27) kodlarından ise sürecin kısa tutulduğu ve bilgi edinme birimlerinin dahi yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bu katılımcı görüşlerinden anlaşıldığı üzere konu ile ilgili paydaşlar sürece yeterince dahil edilmemişlerdir. “Eğitime siyaset karışmamalı” (% 18,18) kodu ile siyasete geleceğimiz olan çocukların eğitiminin alet edilmemesi gerektiği de katılımcı görüşlerinden çıkan bir başka sonuçtur. Ülkemizin kalkınması için eğitim bir devlet politikası olmalı ve eğitim siyaset üstü bir politika olarak kalmalıdır. Ayrıca dersanelerde çalışan personelin durumunun net olmaması da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar bu sorunu “Çalışanların durumu net değil” (% 9,09) kodu ile bildirmişlerdir.

Dersanelerin özel okullara dönüştürülmesi sürecinde, dershane yöneticilerinin sürece yeterli bir şekilde dâhil edilip edilmedikleri ile ilgili olarak oluşturulan kodların en başında 11 kişi ile (% 100,00) “Dersaneler sürece dâhil edilmedi” kodu olmuştur. Bu kod ile görüşlerini bildiren katılımcıların tümü sürece dâhil edilmediklerine dair açıklamalarında bulunmuşlardır. Yüksek frekansa sahip bir diğer kod ise “Önceden alınmış kararlar uygulandı” 7 kişi ile (% 63,64) adeta dershane yöneticilerinin neden sürece dâhil edilmediklerini belirten bir kod olmuştur. “Eğitimciler sürece dâhil edilmedi” (% 54,55) kodu ile eğitim uzmanlarının görüşlerinin alınmaması ve sürece yeterince dâhil edilmedikleri bir kez daha anlaşılmaktadır. “Mağdur olma korkusu yaşıyor” (% 27,27) kodu ile sürece dâhil edilmeyen ve belirsizlikler içeren bu süreçten katılımcıların işlerini kaybetme ve mağdur edilme korkusu yaşadıkları da anlaşılmaktadır. “Baskılar uygulandı” (% 18,18) ile “Uzman görüşleri alınmadı” (% 18,18) kodları ile de dershane yöneticilerine kendileri adına alınan kararlara uymaları için baskı yapıldığı ve eğitim uzmanlarının görüşleri alınmadan sürecin adeta bir dayatma süreci olduğunu belirtmişlerdir. “İletişim sıkıntıları yaşandı” (% 9,09) ile “Süreç kısa tutuldu” (% 9,09) kodları ise; dershane yöneticileri ile iletişim sıkıntılarının yaşandığını ve sürecin kısa tutulmasının bu iletişimsizliği daha da arttırdığı anlaşılmaktadır. Dersaneler özellikle üniversiteye giriş sınavına yönelik bir ihtiyaçtan doğmuş; bu kurumların öğrencilerin sınavdaki başarılarını artırmak amacıyla yönelik olarak düzenlemeleri sonucunda eğitimden çok, hazırlığın odağı alındığı bir öğretim etkinliği oluşturmuştur (MEB, 1998). Buradan da anlaşıldığı gibi dersanelere olan ihtiyaç giderilmeden bu kurumların kapatılması daha büyük sorunlar doğurabilir.

Dershane yöneticilerinin, dersanelerin özel okullara dönüşmelerini doğru bulup bulmadıkları ile ilgili belirttikleri görüşlerin en başında 10 kişi ile (%90,91) “Dönüşüm doğru değil” görüşü gelmektedir. Bu bulguya göre dershane yöneticilerinin dönüşümü doğru bulmadıkları açıkça anlaşılmaktadır. “Dersaneler kendiliğinden kapanmalı” (% 63,64) ile “Antidemokratik bir uygulama” (% 54,55) kodları ile belirtildiği gibi, dershane yöneticileri kapatma sürecini demokratik bir uygulama olarak görmemişlerdir. “Okullar yetersiz olduğu için dersaneler gerekli” (% 27,27) kodu da önceki kodları destekler niteliktedir. Beceren (2010), yaptığı araştırmada da sınav taktiği açısından okulların genellikle dersanelerle desteklenmek zorunda kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç da bu araştırmayı destekler niteliktedir. Katılımcılar; “Dersaneler dönüşüme uygun değil” (%18,18) kodu ile dersanelerin fiziki durumu itibarı ile özel okullara dönüşmesinin uygun olmayacağını da belirtmişlerdir. “Süreçte belirsizlikler mevcut” (% 18,18) ile “Eğitim hürriyeti engellenmemeli” (% 18,18) kodları ile dersanelerin dönüşümü sürecinde belirsizlikler olduğunu ve bu uygulama ile eğitim hürriyetinin engellenebileceği yönünde de görüşler ifade etmişlerdir. “Mezun öğrenciler mağdur olurlar” (% 9,09) kodu ile mezun olan öğrencilerin hiçbir yerden eğitim için destek

alamayacaklarından dolayı mağduriyet yaşayabilecekleri de ortaya çıkan önemli sonuçlardandır. Dershanelere olan ihtiyacı gidermeye yönelik düzenlemeler yapılmadan dershaneleri sistem dışına çıkarmaya dayanan düzenlemelerin hem hak kayıplarına, hem kargaşaya yol açacağı görülmektedir(Köprülü, 2014). Özel dershanelerin ülke eğitiminde, ekonomisinde, sosyal yaşamında oluşturduğu birikimin, yabana atılmayacağı; dershane odaklı eğitim öğretim planlamalarının "Dershaneleri kapatma/dönüştürme" ile ya da "kapatacağız/dönüştüreceğiz" demekle elde edilebilecek "siyasallaşmış söylemlerden" uzak, ülke gerçeklerimize uygun ve zorlamasız, toplumun her kesimiyle uzlaşan, eğitim bilimlerine dayalı çözümler üretmek gerekmektedir (Köprülü, 2014. Özmen ,2005) .

Sonuç olarak; dershanelerin dönüştürülmesi/kapatılması sürecinde, dershane yöneticilerinin sürece yeteince dâhil edilmedikleri anlaşılmaktadır. Ülkemizde eğitim sisteminde köklü ve kapsamlı değişikliklerin çok hızlı yapılması ve yeterli zaman verilmeksizin uygulamaya konulması beraberinde büyük sıkıntıları da getirmektedir. Dershanelerin dönüştürülmesi/kapatılması konusu, ülkemizdeki tüm öğrencileri ve velilerini ilgilendiren bir konu olması sebebiyle, bu durumdan etkilenen tüm paydaşlarda büyük endişe uyandırmıştır. Süreç ile ilgili halen birçok belirsizliğin olması da bu endişeleri haklı çıkartmaktadır. Devlet okullarındaki eğitim ve öğretimin kalitesi iyileştirilmeden ve dershanelere olan ihtiyaç ortadan kaldırılmadan dershanelerin dönüştürülmesinin/kapatılmasının başta öğrencileri olmak üzere birçok ilgili kesimi zor durumda bırakabileceği düşünülmektedir. Arabacı (2014) yaptığı araştırmada da dershanelerin ihtiyaçtan var olduğunu ve eğitim sistemindeki aksaklıkların giderilmesi durumunda bu ihtiyacın da kendiliğinden ortadan kalkabileceğini belirtmiş olup, bu araştırmayı da destekler niteliktedir. Mezun durumda olan ve sınavlarda başarılı olabilmek için hazır bulunuşluk düzeyleri yetersiz olan öğrencilerin lisans yerleştirme vb. sınavlarında sıkıntı yaşayabilecekleri de araştırmada ortaya çıkan başka bir sonuçtur. Öğrencilerin neredeyse tamamının dershanelere gitmeyi tercih ettiği bir dönemde onların bu haklarının ellerinden alınması eğitimin kalitesini arttırmayacağı gibi çok daha olumsuz etkiler ortaya çıkarabileceği de göz ardı edilmemelidir. Dershane yöneticileri açısından bakıldığında ise süreçte belirsizliklerin olması, dershane çalışanlarının durumunun net olmaması gibi sıkıntıların olduğu araştırmanın diğer önemli sonuçlarıdır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Anells M. (2006). Triangulation Of Qualitative Approaches: Hermeneutical Phenomenology And Grounded Theory. *Journal Of Advanced Nursing*, 56(1), 55-61.
- Arabacı, İ. (2014). Dershanelerin Kapatılması Sürecinin Yönetici, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/11 Fall 2014*, p. 31-48, ANKARA-TURKEY
- Babacan S. (1999). Sınav ve Dershaneler, *Dershane Gerçeği*, Ankara: Güven-Der Yayınları.
- Beceren E. (2010). Üniversite Tercihinde Ne Kadar Bilinçliler: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, s.s 101- 110
- Buran, G. ve Şimşek, S. (2000). Üniversite sınavına hazırlanan gençler ve kaygı. *Çağdaş Eğitim*, 25(265), 29-34.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (13. Baskı). Ankara: PegemA. s.153,244.
- Corbin J.,& Strauss A. (2008). *Basics Of Qualitative Research, Techniques And Procedures For Developing Grounded Theory* (3rd ed.). Los Angeles: Sage.
- Creswell J. W. (2013). *Qualitative inquiry & reserch design: Choosing among five approaches* (3rd Edition). New York: Sage.
- Karasar N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kırbaç M., (2004). Öğrencilerin Özel Dershanelerdeki Fizik Dersi Başarıları İle Öğrenci Seçme Sınavındaki Fizik Dersi Başarıları Arasındaki İlişki, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köprülü, Faruk. (2014). "Özel Dershanelerin Eğitim Sistemi İçindeki Yeri, Sosyo Ekonomik Değerleri, Geleceği."
- MEB (2009). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Dershaneler Yönetmeliği Millî Eğitim Bakanlığından: Resmi Gazete Tarihi: 21/10/2009 Resmi Gazete Sayısı: 27383
- Özel Dershaneler ve Özel Öğretim Kurumları Birliği Derneği. (2013). "Özel Dershaneler" http://www.ozdebir.org.tr/fls/pdf/20121016225146_29e929dc048132e6ae16949ff661cca9.pdf adresinden 3 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- ÖZ-DE-BİR (2012). *Dünyada ve Ülkemizde Dershanelilik. Özel Dershaneler Birliği Derneği Yayın Organı.*
- ÖZ-DE-BİR. (2005). *Üç Ülkenin Eğitim Sistemi ve Özel Dershaneler*. Ankara: ÖZ-DE-BİR Yayınları.

- Özmen, H. (2005). Ortaöğretim Kurumlarının ve Özel Dershanelerin Kimya Öğretimine Yönelik Karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (20), 26-36
- Özoğlu M. (2011). Özel Dershaneler: Gölge Eğitim Sistemiyle Yüzleşmek. *Seta Analiz* 36.
- Şirin, A. G. H. (2000). Eğitim sisteminde özel dershaneler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(23), 387-410.
- Şimşek H. ve Yıldırım A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- T.C. MEB (1998). *Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Özel Dershanelerin Türk Eğitim Sistemi İçindeki Yeri ve Geleceği*. Ankara : MEB.
- Tansel A., Bircan F. (2004). *Private Tutoring Expenditures In Turkey*.Ankara: Middle East Technical University Economic Research Center.<http://www.erc.metu.edu.tr/menu/series04/0408.pdf> (Erişim Tarihi: 20.02.2014).
- Tezcan M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları: Ankara
- Turan İ. ve Alaz A. (2007).Özel Dershanelerde Coğrafya Öğretiminin Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. (Elektronik Versiyon) *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1) s. 279-292.
- Uysal R. (2009). *Seviye Belirleme Sınavlarına (SBS) Yönelik Hazırlık Kursları Düzenleyen Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin Ve Öğrenci Velilerinin Dershane Beklentilerinin Belirlenmesi Ve Karşılaştırılması*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyurt, S. (2008). *Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Dershaneleri Tercih Etme sebepleri ve Dershanedeki Biyoloji Öğretiminin Durumu Üzerine Bir Çalışma*. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 5(2), 95-109
- Yılmaz, H. (2013). *Eğitimde Kalite Gerçeğimiz*. Özdebir. 54 (17).
- Zabun, E. (2011). *Dershaneye Gitme, Mükemmeliyetçilik, Ana Baba Tutumu Ve Sınav Kaygısının Öğrencilerin Sbs Başarılarını Yordama Gücü*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

İletişim/Correspondence

Dr. Önder ŞANLI

e-posta adresi

ondersanli44@hotmail.com

